gruntiniai vandenys yra aukštai. Remiantis anksčiau ištirtų šulinių tyrimo praktika tikėtasi, kad tokiame grunte jau gali būti išlikusi viršutinė medinės konstrukcijos dalis. 130 cm gylyje, prie pat šulinio ŠV kontūro linijos, 20 cm nuo ŠR galo buvo aptiktas medžio fragmentas. Kiek papreparavus paaiškėjo, kad tai įžambiai žemės paviršiui stovinčio (pastatyto?) rąstelio ar lentos galas. Iš Lieporių gyvenvietės šulinių tyrinėjimo praktikos žinoma, kad būtent taip atrodo išlikusios šulinio medinės konstrukcijos viršutinė dalis.

Šulinio duobė buvo užkonservuota ir užkasta. Jo tyrimai bus tęsiami ateityje.

Lieporių neįtvirtintos gyvenvietės I chronologijai patikslinti naujų duomenų 2005 m. tyrinėjimų metu neaptikta. Paliekama anksčiau nustatyta gyvenvietės chronologija – IV–VIII a.

LIEPORIAI
UNFORTIFIED SETTLEMENT 1

In 2005 investigation of the Lieporiai unfortified settlement 1 started in 1992 was continued. The total area investigated made 32 m^2. During the investigations pieces of smelting furnace clay walls, animal bones, potshards with a smooth surface, a milling stone, a touchstone, 2 hones and 2 grinding stones were found. One of the pits discovered appeared to be a well with a burned wooden superstructure. Dating of the settlement (the 4th – 8th century) has not changed.

NORUŠAIČIŲ NEĮTVIRTINTA GYVENVIETĖ

Algirdas SKRUPSKELIS

2005 m., vadovaujantis KPC Kultūros vertybių apskaitos, registrų tvarkymo, propagavimo ir informacijos kaupimo 2005 m. programos tema „Archeologinių vietų ekspertinis įvertinimas, jų teritorijų tikslinimas, neaiškios kultūrinės vertės objektų archeologiniai tyrimai ir apskaitos dokumentų rengimas“, vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai Norušaičių neįtvirtintoje gyvenvietėje (Šiaulių r., Kairių sen.).

Norušaičių neįtvirtinta gyvenvietė yra 400 m į PV nuo Šiaulių–Stačiūnų kelio tilto per Kruojos upę, jos dešiniajame krante, priešais Kruojos ir Skalvio santaką. Gyvenvietė įrengta kalvos V pašlaitėje.

Norušaičių neįtvirtinta gyvenvietė išaiškinta 1997 m. žvalgomosios archeologinės ekspedicijos metu (vad. A. Strazdas). Tuomet lankant spėjamą Norušaičių kapinyną (A 1932), kitoje Kruojos upės pusėje, paviršiuje, pastebėta tamsi žemė. Šioje vietoje buvo iškastas nedidelis apie 30x30 cm dydžio šurfelis, kur aptiktas maždaug 35 cm storio tamsios žemės sluoksnis. Be to, paviršiuje rastos 2 puodų šukės (viena iš jų lipdyta?), suskeldėjusių akmenų ir vienas žalvarinis žiedinis smeigtukas su eglute puošta adata žemiau galvutės, datuojamas VIII–X a. Čia jis greičiausiai pateko iš aukščiau minėto Norušaičių kapinyno.

2005 m. gyvenvietėje ištirti 3 2x2 m dydžio ir 2 1x1 m dydžio šurfai – viso bendras 14 m^2 plotas.

Neįtvirtintos gyvenvietės ribose rastas su-

siklostęs iki 10 cm storio kultūrinis sluoksnis, kurį sudaro degėsinga tamsi žemė. Viršutinė kultūrinio sluoksnio dalis ilgą laiką nuolat buvo ariama, todėl žemės paviršiuje yra pastebimos tik kelios tamsios dėmės, kuriose ir buvo tirti šurfai. Dėl prastai išlikusio kultūrinio sluoksnio archeologinių radinių beveik neaptikta. Daugiausia rasta apdegusių akmenų skaldos, molio tinko gabaliukų, viena lipdyta puodo šukė. Pagal negausius radinius bei kitoje upelių pusėje esantį kapinyną Norušaičių neįtvirtinta gyvenvietė datuojama I tūkst. pabaiga.

Ekspedicijos metu buvo žvalgyta artimiausia neįtvirtintos gyvenvietės teritorija. Maždaug 1 km į ŠR nuo Norušaičių neįtvirtintos gyvenvietės, prie ribos su Pakruojo rajonu yra Tylių kaimas. Šio kaimo laukuose aptiktas smailiadugnis akmuo, kurį ekspedicijai parodė Tylių kaimo gyventojas Stasys Jautakis. Akmuo aptiktas šalia buvusios sodybos, ariant lauką. Akmuo stambiagrūdžio pilko su rausvu atspalviu granito, 45x31x33 cm dydžio, smarkiai apskaldytas. Dubuo piltuvo formos, 18 cm skersmens ir 12 cm gylio. Be to, akmens aplinkoje surinkta XVII–XX a. datuojamos žiestos keramikos, metalinių dirbinių.

NORUŠAIČIAI UNFORTIFIED SETTLEMENT

In 2005 an archaeological survey was performed in the Norušaičiai unfortified settlement (Šiauliai district) discovered in 1997. 14 m^2 was investigated in total, and an up to 10 cm thick cultural layer containing scorched stone chips, pieces of clay daub and a hand-made potshard was discovered. According to scarce finds discovered during the survey and the burial ground situated on the other side of the Kruoja river the Norušaičiai unfortified settlement was datable to the late 1st millennium A.D.

ŽEMAIČIŲ KALVARIJOS NEĮTVIRTINTA GYVENVIETĖ

Algirdas SKRUPSKELIS

Žemaičių Kalvarijos miestelio (Plungės r.) archeologiniai tyrimai buvo planuoti kaip restauruojamo Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo mažosios bazilikos vienuolyno aplinkos tvarkymo, įvažiavimo bei stovėjimo aikštelės įrengimo darbai. Tačiau pradėjus tyrimus paaiškėjo, jog beveik visoje vienuolyno teritorijoje yra išlikęs ankstesnio laikotarpio gyvenvietės kultūrinis sluoksnis su gausiais radiniais.

Žemaičių Kalvarijos neįtvirtinta gyvenvietė yra miestelio centrinėje dalyje, į ŠR nuo Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo mažosios bazilikos. Čia iš viso ištirta 1 perkasa, 2 1x1 m dydžio ir 1 4 m^2 dydžio šurfas; bendras visų tirtų plotų dydis – 16 m^2.

Neįtvirtintos gyvenvietės kultūrinis sluoksnis ilgą laiką buvo ardomas (vietomis ir visiškai sunaikintas), kadangi čia nuo seno stovėjo įvairūs pastatai. 1843 m. šios gyvenvietės teritorijoje, šalia naujosios bažnyčios, buvo pastatytas ir dabartinis vienuolynas (senasis vienuolynas ir bažnyčia stovėjo toliau į PR, Varduvos kairiojoje pakrantėje, priešais piliakalnį, vadinamą Šv. Jono kalnu). Ty-